

Titul Česká astrofotografie měsíce za září 2019 obdržel snímek „Oliheň“, jehož autorem je Zdeněk Vojč

Opět uběhl měsíc a v emailových schránkách poroty soutěže Česká astrofotografie měsíce, kterou zaštiťuje Česká astronomická společnost, proběhla komunikační smršť. Z ní se nakonec vyloupila vítězná fotografie České astrofotografie měsíce za září roku 2019. A s ní i její autor, Zdeněk Vojč. Ten si za svůj cíl vybral nebeský objekt OU4, který je však znám i pod mnohem poetičtějším jménem „Oliheň“.

Již jsme si zvykli na to, že rozmanité astronomické objekty nalezneme v rozmanitých astronomických katalozích. Známe tak katalog Messierův (M), Nový všeobecný katalog (NGC), katalogy 2MASS, Abell, NED, SAO či třeba SDSS. Ovšem katalog OU se většinou katalogů poněkud vymyká. Je spojen se jménem švýcarského amatérského astronoma Nicolase Outterse, který také mlhovinu Oliheň v roce 2011 objevil.

Tato velmi slabá mlhovina svítí modrozelenou emisí dvakrát ionizovaných atomů kyslíku. Celá mlhovina je obklopena červeně zářícím vodíkem, který tvoří další mlhovinu, tentokrát pojmenovanou Netopýr, katalogově pak Sh2-129. Na snímku z ní vidíme pouze nejvnitřnější část. Katalog Sh (Sharpless catalogue) obsahuje 313 emisních oblastí H II a poprvé byl vydán v roce 1953 se 142 objekty. Poslední edice vyšla v roce 1959 a obsahovala 312 objektů. Jejím autorem byl americký astronom Stewart Sharpless.

Mlhovina Oliheň, byť slabá, zabírá na obloze více než 1 stupeň, tedy 2 měsíční úplňky. Pokud se potvrdí předpoklad, že je spolu s mlhovinou Netopýr ve vzdálenosti 2300 světelných let, je její skutečný průměr 50 světelných let, čímž se řadí k největším bipolárním mlhovinám.

Podle posledních výzkumů se zdá, že Oliheň vznikla jako výsledek obrovského výronu plynu z centrální skupiny tří masivních hvězd, katalogizovaných jako HR8119, z nichž největší je 32 krát větší než naše Slunce. Emise kyslíku pak nastává v místech, kde vyvržený materiál koliduje s okolními plynnými oblaky. Označení HR je celým jménem Harvard Revised Photometry Catalogue a obsahuje všechny hvězdy jasnější než 6,5 magnitud na obou polokoulích oblohy.

Obě mlhoviny se nacházejí v souhvězdí Kefeja, které sice u nás vůbec nezapadá, je tzv. cirkumpolárním souhvězdím, ovšem na obloze není příliš výrazné. Jeho nejjasnější hvězdou je Aldemarin (Alfa Kefeja). Díky precesnímu pohybu Země bude okolo roku 7500 našeho letopočtu sloužit našim potomkům jako polárka.

Na závěr snad již jen gratulace k zaslouženému vítězství a ke krásnému a hlavně pracnému fotografickému úlovku Zdeňku Vojčovi.

Autor: Zdeněk Vojč
Název: OU4
Místo: Hradce
Datum: 22. 9. 2019
Snímač: ASI094MC + ASI1600
Optika: TS150 f/6,2 + TS130Q f/5
Montáž: EQ8
Popis: Snímky pořízeny v tandemu programem APT v režimu master-slave. Post processing proveden v PixInsight. Samostatné složení RGB a OIII snímků, následné prolnutí B a G kanálu s OIII pomocí PixelMath.

Vítězné snímky v jednotlivých měsících a další informace si můžete prohlédnout na

<http://www.astro.cz/cam/>.

Za porotu ČAM Marcel Bělík, Hvězdárna v Úpici.